

Szóképek

I. A metaforák: a névátvitel a 2 fogalom vagy jelenség közti közös vonás, külső vagy belső hasonlóság, hangulati egyezés vagy funkció hasonlósága alapján történik.

II. A metonímiák: a névátvitelt a 2

fogalom vagy jelenség közti térbeli, időbeli, anyagbeli érintkezésen alapuló kapcsolat vagy ok-okozati összefüggés indokolja.

A metafora fajtái:

1. A metafora:

Leggyakoribb és legjelentősebb szóképek. Tartalmi és hangulati hasonlóságon, ill. egyezésen egyaránt alapulhatnak. Sokszor nagyon távoli fogalmakat és jelenségeket kapcsolnak össze.

Csoportosítása:

a, alakja szerint: teljes metafora, ilyenkor az azonosító és az azonosított elem is ki van téve

„Háborús **tenger** lőn **lelke**”

(Arany)

b, egyszerű metafora: az azonosító elemhez hozzá kell érteni azonosítottat

„Amott ül egy **tűzok** magában.”(Arany)

2. szófaj szerint:

a, főnévi: "Mert zsémbes, de hű volt a vén Toldi nálam: Keserű **orvosság** durva fakanálban" (Arany)

b, melléknévi:

„Feje felett átment a **zimankós** élet" (Arany)

c, igei:

„Ó, a szárnyas idő hirtelen **elrepül.**" (Berzsenyi)

2.A szinesztézia: olyan metafora, amelyben különböző érzékterületekhez tartozó jelenségek alkotnak egységet.

„elhallgat a **fény** és fölvilan a **dal.**" (Babits)

3.A megszemélyesítés: metaforából származó szókép.

- Elvont dolgokat, természeti jelenségeket, élettelen tárgyakat élőként mutat be.

- Növényeknek, állatoknak emberi érzést és cselekvést ad.

„Visszapillant a nap a föld pereméről"

4. Az allegória: olyan folyamatosan kifejtett metafora, amelynek jelentése túlmutat a benne foglalt szavak közvetlen jelentésén. A kifejezendő gondolat képsorral alakul pl.

Petőfi: Föltámadott a tenger

5. A szimbólum: valamely gondolati tartalom (eszme, érzés, elvont fogalom stb.) jelképe, érzéki jele. A szimbólumban a kifejezendő valóság és a kifejező kép között nincs pontról pontra követhető megfelelés, mint az allegóriában. A kép önállósul, a kifejezendő és a kifejező szinte egyé olvad.

Szerepe: megelevenítés, sejtetés, hangulatiság

A metonímia fajtái

1. A metonímia: az érintkezési névátvitelek közé tartozik: a kép nevét átvisszük a kifejezendőnek a jelölésére.

a, a hely nevét használja a benne-rajta élők helyett:

„S csendes a **ház**, ah de nincs nyugalma,”

b, anyagbeli érintkezés: az anyag nevével jelöljük a belőle készült eszközt:

„Pejlovam viszik Gyulára,

Magamat **vason** utána.”

c, ok-okozati érintkezés: az ok nevével jelöljük az okozatot, vagy fordítva; előzmény helyett következményt mond:

„Ötszáz **halál** megyen háta után ennek.” (Zrínyi)

3. A szinekdoché: együttérzés:

a, alapformájában a nem és fajta felcserélésén alapul:

„Sok **vad** és **madár** gyomra...”

(Balassi)

b, a rész neve szerepel az egész jelölésére:

„Nem a tenger lámpatornya,

Mely felé küzd száz **vitorla**.”

c, többes szám helyett egyes szám neve szerepel.

„Mentek-e **tatárra**? mentek-e **törökre**?”

A hasonlat

Valamely jelenséget egy ettől lényegében eltérő jelenség segítségével világít meg, a köztük levő hasonlóság alapján. A hasonlat elemei:

hasonlított

hasonló (amihez a hasonlítás történik)

analógia(mindkettőben meglevő közös vonás)

„Elváltak egymástól, mint ágtól a levél”(Petőfi)